

Suomen viennin rahoituksesta: Kommentti Heikkilälle ja Kotamäelle

Tuomas Larjavaara

On hyvä, että OECD-ehtoista viennin rahoitusta tarkastellaan analyttisesti. Viennin rahoituksen merkitys jää usein huomaamatta, vaikka yleisesti tiedetään, että esimerkiksi loistoristeilijää tai pitkäaikaista rahoitusta vaativaa investointihyödykettä ei Suomesta myydä ilman vientitakuita etenkin kehittyvien maiden markkinoille tai muihin kohteisiin, joiden riskit ovat suuret. Vientiin on hankala saada pankeista pitkäaikaista kiinteäkorkoista rahoitusta, koska sitova luottolupaus on annettava jo siinä vaiheessa, kun kaupasta vasta neuvotellaan. Pauli Heikkilä ja Mauri Kotamäki käsitelivät Suomen viennin rahoitusta artikkelissaan ”Graalin maljaa etsimässä: markkinapuutteet, vaikuttavuus ja Finnvera” (*Kansantaloudellinen aikakauskirja* 2/2023, s. 185–197).

Seuraavassa tuon esiin lyhyesti julkisesti tutun OECD-ehtoisen viennin rahoituksen taustan sekä oikaisen artikkelin väitteen (s. 190), jonka mukaan ”Oiva esimerkki on vientiluotto-

jen rahoitus, josta Suomessa luovuttiin vuonna 1997”.

OECD:n ns. vientiluottokonsensus koskee vientitakuiden ja vientiluottojen ehtoja, mikäli niihin kohdistuu jossain muodossa julkista tukea. Se kattaa kahta vuotta pitemmän viennin rahoituksen. Vientiluottokonsensuksen taustalla on OECD-maiden piirissä 1970-luvulla sovitettu järjestely: ”kun vientiä tuetaan rahoituksella, on tärkeää, että tuella ovat sovitut ehdot”.

Useiden kansainvälisten sopimusten heikkoutena on valvonta. Vientiluottokonsensus on siinä suhteessa poikkeus; jos joku poikkeava sovitusta ehdoista, OECD:n tietojenvaihdon perusteella (notifikaatiot) on muiden maiden yrityksillä mahdollisuus vastata kilpailijan tarjoamiin rahoitusehtoihin. Tämä on osoittautunut vuosikymmenien kuluessa hyväksi käytännöksi. Konsensusta noudatetaan suhteellisen hyvin.

Maassamme lopetettiin vuonna 1997 Suomen Vientiluotto Oy:n harjoittama suora vien-

nin rahoitus. Sen tilalle tuli korontasausjärjestelmä. Perustettiin valtionyhtiö Fide Oy (myöhemmin fuusioituna uusi Suomen Vientiluotto Oy, Finnveran tytäryhtiö). Näin varmistettiin, että pankit pystyivät myöntämään OECD-ehdoin vientimme vaatimia kiinteäkorkoisia pitkiä vientiluottoja. Korontasaus rakennettiin toimivaksi ISDA:n (*International Swaps and Derivatives Association*) ehdoin. Näin myös ulkomaiset ensiluokkaiset pankit pääsivät käyttämään Fiden korontasasta. Tämä oli tärkeää, koska monissa isoissa hankkeissa suomalaiset yritykset toimivat yhteistyössä muiden maiden yritysten kanssa. Pitkäaikaisessa viennin rahoituksessa vientitakuu, vientiluotto ja siihen kohdistuva korontasaus ovat yleensä osia samasta transaktiosta.

Vuoden 2022 lopussa emoyhtiö Finnveran luottokanta oli 7 977 miljoonaa euroa, josta saamiset tytäryhtiöiltä olivat 7 445 miljoonaa. Ne ovat Suomen Vientiluotto Oy:n korontasaukseen liittyviä vientiluottoja, jotka siirtyvät emoyhtiön taseeseen. Korontasaus on osoittautunut valtion taloudelle hyvin edulliseksi eikä se ole vaatinut suurta organisaatiota. Timo Herrasen kirjasta *Valtion raha vaubditti: Suomen erityisrahoituksen historia* (Helsinki 2009) saa selkeän kuvan maamme viennin rahoituksen kehityksestä. □